

در هنگام تنظیم «وصیت نامه» باید به چه موضوعاتی توجه کنیم؟

سال 1395 با تمام فراز و نشیب هایش در حال تمام شدن است اما به اعتقاد خیلی ها یکی از ویژگی بارز این سال خداحافظی اشخاص مشهور و تاثیرگذار از دنیای فانی و عزیمت به دنیای باقی بود. در این سال که چهره هایی همچون عباس کیارستمی و داود رشیدی و آیت الله هاشمی و...

سال 1395 با تمام فراز و نشیب هایش در حال تمام شدن است اما به اعتقاد خیلی ها یکی از ویژگی بارز این سال خداحافظی اشخاص مشهور و تاثیرگذار از دنیای فانی و عزیمت به دنیای باقی بود. در این سال که چهره هایی همچون عباس کیارستمی و داود رشیدی و آیت الله هاشمی و... بدورد حیات گفتند در آخرین لحظاتهش هم شاهد هستیم که اخباری از فوت هنرمندان و بازیگران به گوش می رسد به گونه ای که در سه روز اخیر سه تن از هنرمندان کشورمان با دنیای فانی وداع کردند. اما در این مطلب سعی نداریم که به این موضوع بپردازیم ولی قصد داریم به بهانه این اتفاقات به یکی از مهمترین آثار حقوقی فوت و اقدامات قبل از بپردازیم.

به گزارش [laquo&tabnak»](#); وصیت [zwnj&](#)نامه سندی است که به موجب آن، فرد برای امور شرعی، شخصی و مالی خود پس از فوت تعیین تکلیف می [zwnj&](#)کند. اگرچه نوشتن وصیت نامه در بین مسلمانان مستحب به شمار می [zwnj&](#)رود اما اگر فرد بخواهد برای امور پس از مرگش وصیت [zwnj&](#)نامه تنظیم کند، لازم است تا از شرایط قانونی تنظیم وصیت [zwnj&](#)نامه آگاه باشد تا وصیت وی مطابق با قانون، قابل اجرا باشد.

وصیت در لغت به معنای اندرز و نصیحت و آنچه بدان سفارش می [zwnj&](#)کنند، است و در علم حقوق نیز تقریباً به همین معنا به کار می [zwnj&](#)رود. بدون تردید کمتر کسی است که تاکنون، با واژه وصیت برخورد نکرده باشد. وصیت از جمله اعمال حقوقی است که هر فردی ممکن است نیازمند آن باشد.

چه بسیار دیده شده است که اشخاص نمی [zwnj&](#)توانند دیون و طلب [zwnj&](#)های خویش را در زمان حیات خود پرداخت یا مطالبه کنند یا تمایل به انجام کاری داشته [zwnj&](#)اند که قسمتی از آن را در زمان حیات، انجام داده [zwnj&](#)اند و بخشی از آن با فوت آنها ناتمام مانده است.

مستند به ماده 826 قانون مدنی، وصیت تملیکی عبارت است از اینکه کسی عین یا قسمتی از مال خود را برای زمان بعد از فوتش به دیگری مجاناً تملیک کند. همچنین وصیت عهدی به این معنا است که شخصی یک یا چند نفر را برای انجام امر یا اموری یا تصرفات دیگری مأمور کند.

شرایط صحت وصیت

شرایط صحت وصیت شامل شرایط مورد نیاز برای موصی (وصیت [zwnj&](#)کننده)، شرایط موضوع وصیت و شرایط مورد نظر برای وصی است.

موصی (وصیت [zwnj&](#)کننده)

وصیت کننده باید دارای پنج شرط باشد که عبارت از بلوغ، عقل، اختیار، رشد و عدم خودکشی است.

در حقیقت، وصیت [zwnj&](#)کننده باید اهلیت داشته و مجاز به تصرف در اموال خود باشد.

وصیت کودک، فرد دیوانه، مست و کسی که او را مجبور کرده باشند وصیت کند و محجوری که از تصرف در اموالش ممنوع است، صحیح نیست.

هرگاه فرد دست به خودکشی یا اعمالی بزند که باعث جراحت و از بین رفتن خود شود و بعد از آن وصیت کند، در صورت فوت، وصیت باطل بوده و اگر زنده بماند، وصیت موصی نافذ است.

موصی می‌تواند در هر صورت از وصیت خود برگردد و وصیت دومی بعد از وصیت اول خود صادر کند. در این صورت وصیت دوم مورد پذیرش است و به اجرا در می‌آید.

موضوع وصیت

موضوع وصیت، باید جایز، دارای منفعت حلال و از ملک شخص وصیت‌کننده باشد. همچنین اگر فرد نسبت به اموال دیگران وصیت کند، صحیح نیست؛ اگرچه مالک آنها نیز اجازه بدهد.

البته اگر از سوی مالک وصیت کرده و او نیز تنفیذ کند، بعید نیست که صحیح باشد.

اموال وصیت‌شده نباید بیش از یک سوم کل اموال باشد.

بدهی‌ها، حقوق واجب الهی همچون خمس و زکات، مطالب و کفارات از اصل مال کم می‌شود؛ اگرچه فرد به آن وصیت نکرده باشد و شامل همه مال نیز بشود.

حج واجب نیز اگرچه نذری باشد، همین حکم را دارد.

انجام کارهای تبرعی (رایگان) همچون اطعام فقرا، اگر در حد یک سوم اموال باشد، نافذ است و بیش از آن را وارثان باید اجازه بدهند

وصی

وصی یا به عبارتی شخص اجرا کننده وصیت باید بالغ، مسلمان و قابل اطمینان باشد؛ بر این اساس، وصیت به نابالغ، دیوانه و کافر صحیح نیست، اگر وصی مورد اعتماد باشد کافی است، گرچه احتیاط آن است که عادل باشد.

احتیاط واجب آن است که فرزند، وصیت پدرش را رد نکند، اما بر دیگران، پذیرش وصیت واجب نیست، حتی وصی پس از پذیرش و در زمان حیات وصیت‌کننده می‌تواند آن را پس بدهد؛ به شرط آن که به وصیت‌کننده ابلاغ کند.

این در حالی است که اگر وصیت را بپذیرد و تا زمان مرگ وصیت‌کننده آن را رد نکند یا اگر رد کرد، به اطلاع او نرساند، اجرای وصیت بر وصی واجب است. بلکه اگر وصی پس از مرگ وصیت‌کننده از وصیت اطلاع یابد، حق رد آن را ندارد و باید آن را اجرا کند.

وصیت‌کننده (موصی) می‌تواند یک یا چند وصی تعیین کند، در صورت تعدد، اوصیا باید مجتمعاً به وصیت عمل کنند؛ مگر در صورتی که تصریح وصیت‌کننده به استقلال اوصیا شده باشد.

در فرضی که وصایت به اجتماع است، تصمیم‌ها باید به اشتراک گرفته شود. عمل یکی از اوصیا نافذ نیست، مگر اینکه دیگران نیز آن را تنفیذ کنند.

شیوه‌های تنظیم وصیت‌نامه

شاید مرسوم‌ترین نوع وصیت‌نامه آن باشد که شخص وصیت‌کننده، گفته‌های خود خطاب به ورثه را بر ورقه‌ای از کاغذ با دست‌خط خودش می‌نویسد و از چند معتمد محل نیز می‌خواهد تا زیر آن را امضا کنند.

البته این نوع وصیت‌نامه از لحاظ حقوقی، وصیت‌نامه عادی تلقی می‌شود و اگر ورثه بر صحت و

درستی آن اقرار نکنند، معمولاً در مراجع رسمی پذیرفته نمی‌شود.

بنابراین برای کاهش مشکلات پس از مرگ موصی، می‌توان سه نوع وصیت‌نامه رسمی، خودنوشت و سری را تنظیم کرد.

وصیت‌نامه رسمی

ویژگی وصیت‌نامه رسمی این است که در یکی از دفترخانه‌های اسناد رسمی نوشته می‌شود و تابع تشریفات و مقررات اسناد رسمی است.

وصیت‌نامه خودنوشت

وصیت‌نامه خودنوشت به خط وصیت‌کننده است و دارای تاریخ به روز، ماه و سال به همراه امضای وصیت‌کننده است.

وصیت‌نامه سری

وصیت‌نامه سری ممکن است به خط وصیت‌کننده یا فرد دیگری باشد، اما در هر صورت امضای وصیت‌کننده باید ذیل آن وجود داشته باشد. چنین وصیت‌نامه‌ای باید در اداره ثبت یا محل دیگری که آن اداره معین می‌کند، به امانت گذاشته شود. شخص وصیت‌کننده هر وقت اراده کند، می‌تواند وصیت‌نامه‌اش را از اداره ثبت پس بگیرد.

نوعی دیگر از وصیت‌نامه

البته به جز این شیوه‌های تنظیم وصیت‌نامه، نوع دیگری نیز وجود دارد که به وصیت‌نامه اضطراری معروف است. منظور از مواقع اضطراری، زمانی است که حالت فوق‌العاده بر جامعه حاکم است، مانند شرایط جنگی، بمباران هوایی یا شیوع بیماری‌ها. در چنین حالتی شخص می‌تواند به طور شفاهی نزد 2 شاهد وصیت کند؛ به شرط آن که یکی از شاهدان مفاد وصیت‌نامه را با تاریخ روز، ماه و سال تنظیم کند و به امضای حاضران برساند.

وصیت برای نوزاد متولد نشده

وصیت کردن برای جنین شاید اقدامی ناآشنا برای عده‌ای از افراد باشد، اما وصیت بر حمل یعنی جنینی که در رحم مادر است، وجهه قانونی و حقوقی دارد.

البته شرط اجرای این وصیت آن است که جنین زنده متولد شود اما اگر جنین سقط شود، حقوق ناشی از وصیت به ورثه او تعلق می‌گیرد.

محرومیت از ارث؟

گاهی وراثت وصیت‌نامه خودنوشت را انکار می‌کنند که برای رسیدگی به این ادعا باید به دادگاه حقوقی مراجعه کنند و رسیدگی به آن باید با تشریفات صورت گیرد. این در حالی است که اگر افراد وصیت‌نامه رسمی را قبول نداشته باشند باید با ادعای جعل آن به دادگاه مراجعه کنند و در وصیت‌نامه موصی نمی‌تواند کسی را از ارث محروم کند اما نکته مهم این است که ابتدا باید بدهی موصی تسویه شود و مابقی اموال در بین وراثت تقسیم می‌شود.

آثار حقوقی وصیت‌نامه پس از فوت شخص ظاهر می‌شود

آثار حقوقی وصیت‌نامه پس از فوت شخص ظاهر می‌شود یعنی تا وقتی که شخص زنده است، خود او تصمیم‌گیرنده و عامل است، به همین جهت بین عامه مردم متداول است که می‌گویند، آدم زنده وکیل و

وصی نمی‌خواهد اما با فوت وصیت‌کننده همه مصمم می‌شوند که به وصیت او عمل کنند.

رجوع موصی (وصیت‌کننده) از وصیت همواره جایز است و فرد می‌تواند بارها در وصیت‌نامه خود تجدید نظر کند، بنابراین آخرین وصیت‌نامه متوفی که مطابق تشریفات قانونی تنظیم شده باشد، معتبر خواهد بود، به این ترتیب با اطلاع از تشریفات قانونی تنظیم وصیت‌نامه و رعایت آن، علاوه بر آنکه هدف فرد از وصیت و آخرین اراده وی در باره اموالش اجرایی می‌شود، مانع بروز اختلاف و تنش در خانواده‌ها شده و از حجم پرونده‌ها و دادگستری و هزینه‌های افراد و دولت در این باره کاسته خواهد شد.